

CO PÍŠÍ JINDE

Vytrvalá nadvláda průměru

Zdeněk Lukeš

Pětadvacet let žijeme ve svobodné zemi. Je to příležitost k bilancování situace v různých oborech, samozřejmě i v architektuře a urbanismu nebo v památkové péči. Co se za čtvrt století podařilo? A co naopak ne? Jaké byly naše představy, přání, touhy v době sametové revoluce a před ní?

Chceme-li hodnotit, musíme si alespoň stručně připomenout, jak to vypadalo na sklonku totalitní éry. Věru nic pěkného. Architektura byla změněna na stavební výrobu. Budovala se především panelová sídliště. Paneláky byly všude stejné, diktát stavebních firem dospěl až do absurdity, neboť jakékoli vybočení, snaha o individualizování, byly odsouzeny k neúspěchu.

Ač byly úvodní studie sídlišť ještě docela zajímavé, domy byly výškově strukturované, jejich autoři se pokoušeli vytvořit alespoň náznak ulic a náměstí, plánovali parky, atypické objekty pro sport, školství i nákupy, ve výsledku bylo vše velkými stavebními firmami zglajchšaltováno, zarovnáno, unifikováno, říkalo se tomu „urbanismus jeřábových drah“.

Nejsem nějakým zavilým nepřitelem sídlišť, konečně v jednom paneláku jsem u své babičky strávil část dětství, ale je velký rozdíl mezi těmi prvními, která si ještě ponechala lidské měřítko, nebyla tak rozsáhlá a – zejména díky svým obyvatelům – měla docela příjemný parter. Jakmile však začala vznikat ta největší, jako bylo třeba pražské Jižní nebo Severní Město nebo bratislavská Petržalka, nastal malér. Konečně, skvěle tento problém vystihuje film Věry Chytilové *Panelstory* (1979), kde se noví obyvatelé pohybují v jakési neosobní zóně, ztrácejí orientaci, jsou deptáni nedostatkem intimity, fádností, banalitou něčeho, co už nelze ani nazvat architekturou (ne náhodou byl tento film tehdy v Praze zakázán).

Projektanti si toho byli ovšem dobře vědomi, ale moc se s tím dělat nedalo. Paradoxně se pak často od šedé reality utíkali k fantazii – k pestrým obrázkům, jak je představovaly pravidelné výstavy *Malovaná architektura* a *Urbanita*.

Tady postmoderna nebude!

Když k nám s jistým zpožděním dorazila na počátku osmdesátých let postmoderna, marxistickými teoretiky ovšem označená za buržoazní militantní směr, přinesla i nový pohled na urbanismus a architekturu. Hlásala návrat k historickému městu s jeho dominantami, různorodostí, stylovou pestrostí, oprášila pojmy jako ulice, náměstí, podloubí... To byl signál zejména pro mladší generaci architektů, která se pokoušela něco změnit.

Boj s těžkopádným diktátem stavební výroby však byl nad její síly. Všichni navíc už v té době věděli, že paneláky jsou nerentabilní. Jednotlivé stavební díly se vozily na tahačích tatrovek po rozbitých komunikacích z jednoho konce republiky na druhý, což bylo v době po ropné krizi těžce neekonomické. Domy nebyly dobře izolovány (proto se nyní hromadně zateplují), chyběl jim kvalitní detail.

U Jihozápadního Města nebo barrandovského sídliště v Praze se architekti týmu Iva Obersteina, respektive Zdenka Hölzela a Jana Kerela pokusili alespoň něco napravit, vlastníma rukama stavěli mezi paneláky altány, umísťovali kašny, partery domů zdobili mozaikami, oslovili kvalitní výtvarníky, aby pomohli prostředí humanizovat, ale výsledek byl stále rozpačitý, protože to podstatné – paneláky – zůstalo.

Když pak funkcionáři komunistické strany doznali, že nelze donekonečna stavět na zelené louce, zaveleli k bourání historických čtvrtí, ba i městských center, a paneláky penetrovaly i tato území. Aby se jim to lépe prosazovalo, nechali předtím staré domy léta bez údržby a ještě natočili dosti odpudivý televizní seriál *Muž na rad-*

nici, napěchovaný populárními herci, kde sympatický předseda národního výboru s pomocí „progresivních sil“ – stranických funkcionářů a mladého architekta – osobně takovýto proces ve svém městě vede.

Zápornou osobou byl naopak památkář, který to vše brzdil. Výsledek vidíme v řadě našich měst a městeček, v Praze třeba v části malebného Žižkova. Ovšem, nestavěly se jen paneláky, i papaláši věděli, že je třeba lidem nabídnout také něco jiného. Tak se objevily nové obchodní domy – některé i docela pěkné, jiné naopak umístěné zcela neadekvátně, jako třeba Prior v Olomouci nebo na jihlavském náměstí. Kvalitu ovšem nepřinesly ani stranické sekretariáty, paláce kultury a další podobná zařízení.

Paradoxně nejzajímavější architekturou byly administrativy podniků zahraničního obchodu, které měly dost peněz a našly si i dobré architektky a především zahraniční stavební firmy, jež byly schopny stavět kvalitně a rychle, tedy nikoli za obligátních sedm let, ale třeba za dva roky.

Má generace tohle vše dost prožívala. V osmdesátých letech jsme se – nebo alespoň někteří z nás ve sdružení *Obecní dům* – pokoušeli něco změnit. Objevily se alternativní projekty, které představily jiná možná řešení, v Praze třeba pro starý Žižkov, Břevnov, Střešovice, mnohem ohleduplnější ke staré zástavbě. Protestovali jsme proti nesmyslným dopravním stavbám, jako byla plánovaná magistrála přes *Stromovku* nebo dopravní řešení v Brně, snažili jsme se zachránit ohrožené stavby, které jsme považovali za cenné, jako byla třeba stará žižkovská škola. Bylo to ale těžké, neboť jsme neměli přístup do médií.

To se začalo měnit až v letech 1988–1989, kdy se přece jen podařilo alespoň nastartovat diskusi nad jednotlivými problémy. Když to nikam nevedlo, došlo i k demonstracím nebo k peticím.

Čas velkých nadějí

Brutalita policejního zásahu proti poklidné studentské demonstraci 17. listopadu, které byli mnozí z nás očitými svědky, vedla nakonec k pádu režimu. A současně k víře, že s totalitou odejdou na věčnost i nerentabilní paneláky, doufali jsme, že se teď budou stavět jen kvalitní díla, zejména na základě mezinárodních architektonických soutěží, že se podaří zachránit cenné památky, najít využití pro zchátralé industriální stavby, že se do architektury vrátí tabuizovaná témata, jako jsou sakrální stavby, ale třeba i obyčejné rodinné domy, nikoli už katalogové „kafemlejny“ s břizolitovou omítkou, ale projektované kvalitními architekty...

Nejdříve bylo nutné rozpustit velké projektční ústavy a vrátit architektům tvůrčí svobodu, kterou jim všude ve světě zajišťují menší a flexibilnější soukromá studia. To se stalo velmi rychle a jaksi samovolně. Toporný Svaz architektů nahradila Obec architektů, jejíž vedení nebylo dosazeno z Ústředního výboru KSČ, ale zvoleno valnou hromadou. Později vznikla i Česká komora architektů. Projektanti mohli nyní svobodně cestovat, studenti využívat pobytů v zahraničí v renomovaných studiích. Skutečně se objevily první soutěže a přišli k nám významní architekti – nejdříve přednášet, později i stavět.

Na druhé straně dál fungoval těžkopádný systém velkých stavebních firem, i když i ten začal postupně korodovat. Ale ne tak rychle, jak jsme si tehdy představovali. Ještě na jaře 1990 se začaly postupně bourat domy ve Starých Vysočanech, některé velmi cenné. V legendární starobylé zájezdní hospodě, která měla být také asanována, jsme tenkrát ve spolupráci s Občanským fórem, redakcí časopisu *Architekt* a herci z libereckého Divadla F. X. Šaldy provedli Havlovu Asanaci, ale ani to nebylo nic platné, přijely buldozery.

Nicméně už se alespoň nestavěly paneláky, nýbrž celkem slušné domy. Mnohé, co bylo ohroženo, se doslova na poslední chvíli podařilo zachránit, třeba oblasti Žižkova kolem Prokopovy ulice, kde už prázdné domy čekaly na demolici. Dnes jsou opravené a vypadají daleko lépe než tamní paneláky.

Leccos mohlo být už hotovo

Na druhé straně se řada věcí nepovedla nebo se vyvíjela jinak, než jsme si představovali. Velká sídliště se sice už nestavěla, ale vznikla přebujelá a přehuštěná satelitní městečka, složená z domků v pokleslém stylu tzv. podnikatelského baroka, která přinesla nové problémy. Slavní architekti k nám sice jezdili dál, ale vinou nepružnosti nových soutěžních pravidel se k zajímavým zakázkám nedostali – Tančící dům nebo Zlatý Anděl jsou bohužel výjimkou.

Bezradnost vládla i na radnicích menších měst. Řada lidí, včetně mnohých památkářů, se tolik bála soudobé architektury, jinde běžné, že často zablokovala i kvalitní projekty. Někdy je ovšem docela chápu, protože řada cenných objektů byla zbytečně zbourána a nahrazena banalitou – jako třeba v případě tzv. Špalíčku v centru Brna. Z jednoho extrému jsme šli do druhého: za totality byla občanská sdružení pod absolutní kontrolou a bez šance prosadit zásadní věci. Dnes jich vzniká mnoho a ne vždy podporují chvalyhodné změny, mnohdy naopak blokují pod různými záminkami i bohudílejší aktivity.

Po roce 1989 vznikly zajímavé stavby, které by obstály i na západ od našich hranic. Ale je jich zoufale málo, devadesát procent toho, co se staví, je sotva průměrné. Na rozdíl od vyspělých zemí se zcela zapomnělo na zvýšení kvality veřejných prostranství, na participaci obyvatel, na strategické plánování. Přitom k nám hned po sametu jezdili experti ze zahraničí, kteří nabízeli pomoc.

Ztratili jsme tak zbytečně mnoho času a nyní doháníme to, co mohlo být dávno hotovo. Architekti si však bohužel ani po letech nezískali renomé, kterému se těšili u nás naposledy za první republiky a kterému se těší všude v civilizovaném světě. Zpackaná soutěž na Národní knihovnu nám pak ve světě dobré jméno nepřinesla a byla klasickým příkladem, jak to dopadne, když se do umění plete politika.

Ale aby tento text nevyzněl jako nářek a zoufání si. Ne vše je špatně a chybami se člověk učí. Rozhlédneme-li se kolem, není to zase nějaká pohroma. Domy, které se zdály již odepsané, jsou oprave-

ny, města i vesnice rozkvetly, mnohde se podařilo revitalizovat náměstí a parky, a to někdy i tam, kde by to člověk nečekal – třeba i v oblasti dřívě totálně zanedbaných Sudet. Tady platí absolutně, že je-li kvalitní vedení obce, dá se udělat mnoho, jak dokazují nejen městečka, jako je Litomyšl. Nebuďme tedy pesimisty, snad se blýská na lepší časy.

[Lidové noviny, 15. 11. 2014; © 2015 MAFRA, a.s. Přetištěno se souhlasem vydavatele.]

Brněnská vila Stiassni se otevřela odborníkům, studentům i návštěvníkům

Po komplexní tříleté obnově se v Brně otevřela vila Stiassni, významné dílo meziválečné moderní architektury, známé jako „vládní vila“. Slavnostním otevřením vily zároveň zahajuje činnost Metodické centrum moderní architektury v Brně, které v areálu vily vzniká, a jež umožní odborníkům, studentům i dalším zájemcům hlouběji poznávat architekturu 20. století a pečovat o ni.

Vilu, kterou vybuodoval židovský textilní průmyslník Alfred Stiassni, navrhl architekt Ernst Wiesner, jedna z nejvýznamnějších osobností generace zakladatelů brněnské moderní architektury. První návrhy pocházejí z roku 1927, stavba byla dokončena v roce 1929. Vilu obklopuje důmyslně koncipovaná zahrada se vstupním domkem, v němž bydlel řidič, domkem zahradníka, bazénem a tenisovým kurtem.

Celý areál vily Stiassni byl jako prvotřídní příklad brněnské meziválečné architektury zapsán v roce 1982 na seznam nemovitých kulturních památek. Do správy Národního památkového ústavu přešel v roce 2009 – již se záměrem zřídit zde centrum pro výzkum a dokumentaci moderní architektury. Na projekt Centrum obnovy památek architektury 20. století (COPA) byla podána žádost o dotaci z integrovaného operačního programu a 30. června 2010 podepsali ministr kultury Václav Riedlbauch a generální ředitelka Národního památkového ústavu Naďa Goryczková rozhodnutí o poskytnutí dotace, jejíž výše činila nakonec celkem 179 203 478 korun. Tyto prostředky pocházely jak z Evropského fondu pro re-

gionální rozvoj, tak částečně ze státního rozpočtu; Národní památkový ústav se podílel částkou více než dvanáct milionů korun ze svého rozpočtu.

„Vzorová obnova vily a jejího areálu byla zahájena v polovině roku 2012. Cílem projektu však byla nejen stavební obnova, ale také vytvoření centra památek moderní architektury, které by bylo místem setkávání odborníků s širokou veřejností a ověřování stavebních postupů specifických pro architekturu dvacátého století,“ uvedla Nad'a Goryczková, generální ředitelka Národního památkového ústavu.

Při vzorové obnově vily se tým odborníků NPÚ musel vypořádat s řadou technických i koncepčních otázek a rozhodnout, které novější prvky a konstrukce, přidané v průběhu času k původní podobě vily, mohou být zachovány, a které je nutné odstranit, protože nejsou v souladu se základní myšlenkou architekta stavby. Při rekonstrukci v roce 1961 byla například přičleněna k domu lodžie, která zároveň poskytovala zázemí pro sportovní a oddechové aktivity v bazénu a na tenisovém kurtu. Vznikl tak velmi příjemný a hosty hojně využívaný nový obytný prostor. Komise expertů rozhodla o odstranění této úpravy hlavně proto, že otevřená lodžie byla, stejně jako prosvětlená schodiště a rafinovaná kování, pro Wiesnerovy stavby charakteristická. Další otázkou bylo, zda již poněkolkáté opravovat původní bazén, nebo jej vybudovat znovu. Po detailním průzkumu se ukázalo, že

ani za pomoci moderních technologií nelze bazén opravit; proto byl odstraněn a na jeho místě vznikla přesná kopie.

Návštěvníci, kteří znali podobu vily před rekonstrukcí, si mohou pamatovat koupelny obložené zeleným a růžovým kubánským mramorem. Na fotografiích z alb Hermine Stiassni však koupelny vypadaly jinak. V tomto případě byl zvolen kompromis. Tam, kde bylo možné opravit vodovodní rozvody a kanalizační stoupačky bez poškození mramoru, zůstala zachována podoba z 80. let, jinde byl koupelnám vrácen původní vzhled – i díky tomu, že inženýr Ota-va, který prováděl v 80. letech rekonstrukci, zachránil a uschoval původní umyvadla a armatury.

Staronovou tvář získala také zahrada; hustý neudržovaný porost, který ještě před nedávnem vilu obklopoval, vystřídala úprava kopírující podobu zachycenou na leteckých snímcích z 50. let a dobových fotografiích, jimž dominují průhledy na vilu.

Důležité informace přinesl podrobný stavebně-historický průzkum a odkrytí původních stavebních detailů; zajímavým příkladem je nález dřevěných špalíků, které jasně vymezily osazení původního ribstolu v jedné z koupelen. Určení barevnosti stěn se zase opřelo o důsledný stratigrafický průzkum.

Důležitým zdrojem informací se staly také amatérské fotografie a akvarely paní Hermine Stiassni, jimiž dokumentovala interiér i exteriéry objektu. Díky nim bylo možné zjistit, jak byl v domě rozmístěn nábytek, kde visely obrazy či jakou barvu měly pěšiny v zahradě, které proto byly obnoveny z písků lomu v Lomničce u Tišnova.

Manželé Alfred a Hermine Stiassných žili ve vile do roku 1938, kdy i se svou dcerou Susanne z obavy před blížící se okupací odjeli do USA. Za války vilu zkonfiskovalo gestapo a sídlila v ní banka, na jaře 1945 ji částečně zdevastovali ruští vojáci, ale už v květnu 1945 v ní pobýval prezident Edvard Beneš, proto se jí začalo říkat „vládní vila“. Po válce připadla konfiskací československému státu, který ji využíval k reprezentačním účelům.

Celý areál prošel za dobu své existence několika rekonstrukcemi, z nichž nejzásadnější proběhla v 80. letech 20. století. Jejím zadáním bylo přizpůsobit objekt i areál pro pobyt prominentních hostů. V téže době rovněž přibyl oby-

tovací dům v horní části areálu, přestavěný na vzdělávací centrum. I současná etapa obnovy přinesla areálu nový objekt – moderní budovu s plně vybaveným přednáškovým sálem, který již Metodické centrum moderní architektury v Brně využilo k pořádání své první odborné konference s názvem Obnova vily Stiassni.

[Tisková zpráva Národního památkového ústavu, 14. 12. 2014; © 2003–2014, Národní památkový ústav. Publikováno se souhlasem vydavatele.]

Na obnovu venkova má MMR připraveno 80 milionů

Ministerstvo pro místní rozvoj vyhlásilo výzvy pro podávání žádostí o dotace v rámci národních regionálních programů. Lhůta pro podávání žádostí o dotace v podprogramu Podpora obnovy a rozvoje venkova končí 16. února 2015.

Cílem podprogramu Podpora obnovy a rozvoje venkova je formou dotace podpořit obnovu a rozvoj venkovských obcí. Výzvu včetně znění jednotlivých dotačních titulů naleznete na stránkách Ministerstva pro místní rozvoj.

Podprogram předpokládá participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově jejich obce v souladu s místními tradicemi. Příjemci podpory jsou vymezeni a specifikováni pro každý ze tří dotačních titulů zvlášť. Obecně se však jedná o obce do 3 000 obyvatel či svazky obcí. Výzva se týká těchto dotačních titulů:

Dotační titul č. 1 – Podpora vítězů soutěže Vesnice roku

Budou podporovány akce zaměřené na:

- obnovu a údržbu venkovské zástavby (s výjimkou bytového fondu) a občanské vybavenosti (např. radnice, školy, předškolní zařízení, kulturní zařízení, hasičské zbrojnice, sakrální stavby, hřbitovy, drobné stavby),
- komplexní úpravu veřejných prostranství,
- obnovu a zřizování veřejné zeleně,
- rekonstrukci a výstavbu místních komunikací, stezek a veřejného osvětlení,
- přípravu a realizaci propagačních materiálů obce a prezentace obce v souvislosti s umístěním v soutěži Vesnice roku.

Dotační titul č. 2 – Podpora zapojení dětí a mládeže do komunitního života v obci

Budou podporovány akce s výstupy sloužícími převážně dětem a mládeži, na jejichž výběru a přípravě (resp. realizaci) se děti a mládež prokazatelně

podílely (resp. budou podílet), a které jsou zaměřené na:

- obnovu a údržbu venkovské zástavby a občanské vybavenosti (např. školy, předškolní zařízení, kulturní zařízení),
- úpravu veřejných prostranství,
- obnovu a zřizování veřejné zeleně,
- rekonstrukci nebo vybudování zařízení pro volnočasové aktivity (hřiště, klubovny, cyklostezky, bruslařské dráhy, naučné stezky apod.).

Dotační titul č. 3 – Podpora spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova

Budou podporovány akce nadregionálního významu zaměřené na:

- prezentaci úspěšných projektů zaměřených na obnovu a rozvoj venkova,
- výměnu zkušeností při přípravě projektů zaměřených na obnovu a rozvoj venkova,
- podporu spolupráce a odborného vzdělávání zástupců obcí zaměřeného na obnovu a rozvoj venkova

[Tisková zpráva MMR z 1. 12. 2014.]

Návrh rozpočtu Státního fondu rozvoje bydlení na rok 2015 byl schválen

Poslanecká sněmovna na svém zasedání dne 10. prosince 2014 schválila návrh rozpočtu SFRB, který předložila ministryně pro místní rozvoj Karla Šlechtová.

„Celkový objem nově poskytovaných úvěrových podpor dosahuje výše přes 1 mld. Kč. Prostředky z rozpočtu budou určeny na nízkouročené úvěry na výstavbu nájemních bytů a bytů pro cílovou skupinu (především seniory), opravy a modernizace objektů bydlení, podporu bydlení mladých a na podporu obnovy bydlení po živelních pohromách“, uvedla ministryně pro místní rozvoj Karla Šlechtová.

Příjmová strana rozpočtu obsahuje i dotaci ze státního rozpočtu pro rok 2015 ve výši 129 mil. Kč určenou na výplatu nenávratných dotací, které představují výdaje ve výši cca 860 mil. Kč. Poskytnutím dotace ze státního rozpočtu Fond dostojí všem svým závazkům z minulých let a udrží hladinu nových

podpor na stávající úrovni. Celkové výdaje Státního fondu rozvoje bydlení budou v roce 2015 činit téměř 2,2 mld. Kč, vedle návratných podpor a výplat dotací z minulých let zahrnují náklady na správu a zajišťování podpor.

Státní fond rozvoje bydlení podporuje soukromé a obecní investice do výstavby bytů, oprav a modernizace bytů a výstavby technické infrastruktury a financuje projekty za účelem realizace cílů veřejné politiky v oblasti bydlení a rozvoje obcí, měst a regionů. K plnění úkolů užívá finanční zdroje v souladu se zákonem o Státním fondu rozvoje bydlení a v souladu s nařízením vlády, kterým jsou stanoveny podmínky poskytování státní podpory bydlení podle jednotlivých programů. Podle těchto programů rozděluje Fond finanční prostředky určené na podporu bydlení a rozvoje obcí, měst a regionů a sjednává za tím účelem smlouvy s jednotlivými příjemci podpory. Dále je Státní fond rozvoje bydlení garantem informační platformy Portál o bydlení (www.portalobydleni.cz). Ta soustřeďuje a dále poskytuje podrobné a aktuální informace týkající se problematiky bydlení.

[Tisková zpráva MMR z 10. 12. 2014.]

Kdy budou první výzvy z nových programů 2014–2020?

Na jednání Rady pro ESI fondy v září 2014 byla diskutována problematika schvalování programů a zahájení implementace programů v roce 2015. Pro zajištění informovanosti potenciálních žadatelů a dostatku času na přípravu projektových záměrů bylo dohodnuto, že do konce roku 2014 budou řídicími orgány připraveny předběžné harmonogramy vyhlášení výzev na následující rok a tyto harmonogramy budou zveřejněny.

Na základě tohoto požadavku připravily řídicí orgány ve spolupráci s partnery a po konzultaci s Ministerstvem pro místní rozvoj – Národním orgánem pro koordinaci (MMR-NOK) předběžné harmonogramy vyhlášení výzev na rok 2015. Vzhledem k tomu, že vyjednávání programů není v tuto chvíli ukončeno a jeho výsledky mohou mít vliv na vyhlášení dílčích výzev, budou předběžné harmonogramy výzev během roku 2015 dále

aktualizovány a ve finální podobě projednány na prvním řádném jednání Monitorovacího výboru daného programu.

Ministerstvo pro místní rozvoj – Národní orgán pro koordinaci – se bude i v roce 2015, kdy budou probíhat průběžné aktualizace těchto předběžných harmonogramů výzev, zaměřovat zejména na harmonizaci vyhlášení výzev v oblasti územní dimenze, dosahování synergických efektů, souladu s platnými metodikami pro jednotné metodické prostředí a zohlednění zkušeností z programového období 2007–2013.

Předběžné informace: www.dotaceEU.cz/harmonogram-vyzev.

[Tisková zpráva MMR z 30. 12. 2014]

Poslanci schválili novelu zákona o veřejných zakázkách

V pátek 12. prosince Poslanecká sněmovna schválila dílčí novelu zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, jejímž prostřednictvím dojde k odstranění nedostatků účinného znění stávající právní úpravy a snížení administrativních, časových a finančních nákladů účastníků zadávacích řízení.

„Mám upřímnou radost, že novela zákona dnes prošla. Bude mít významný vliv na zefektivnění postupu při zadávání a následné kontrole veřejných zakázek před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže,“ dodává k novele ministryně Karla Šlechtová.

Novela klade důraz na zvýšení kvalitativní stránky nabízeného plnění, a to rozšířením hodnotících kritérií o možnost hodnotit organizaci, kvalifikaci a zkušenosti pracovníků podílejících se na plnění veřejné zakázky, čímž bude potlačena tendence výběru dodavatele pouze na základě nejnižší nabídkové ceny. Zejména u intelektuálních služeb, tedy u služeb konzultantů, architektů, projektantů nebo restaurátorů, u nichž je kvalita plnění bezprostředně závislá na schopnostech a zkušenostech konkrétních fyzických osob, které budou veřejnou zakázku realizovat, bude nově možné hodnotit i kvalitu plnění.

V souvislosti s novými způsoby nastavení hodnotících kritérií je nyní umožněno hodnotit i vliv na zaměstnanost osob se ztíženým přístupem na trh práce, respektive zahrnout do hodnocení také sociální aspekty vyjadřující společenskou odpovědnost zadavatele, pokud tyto aspekty přímo souvisí s plněním veřejné zakázky. Zadavatel je tedy oprávněn posuzovat, zda je například podporováno sociální začlenění znevýhodněných osob nebo příslušníků ohrožených skupin mezi osoby pověřené realizací veřejné zakázky, čímž je významným způsobem posílen základní princip rovného zacházení a zákazu diskriminace.

Výrazným přínosem je taktéž zrušení povinnosti rušit zadávací řízení v případech, kdy zadavatel obdrží pouze jednu nabídku, nebo pokud mu k hodnocení zbyde pouze jedna nabídka. Nadále bude samozřejmě možné veřejnou zakázku zrušit, ale nebude to již zákonná povinnost. Primární účel, tedy zvýšení konkurenceschopnosti nabídek a zvýšení motivace zadavatelů otevírat zadávací podmínky většímu počtu uchazečů jejich mírnějším nastavením, nebyl naplněn, právě naopak, u zadavatelů poptávajících specifická plnění docházelo často k neřešitelným situacím. Vyjmutí této povinnosti ze zákona přinese zefektivnění celého procesu, odstranění zbytečných průtahů v zadávacím řízení a eliminaci hrozby kartelových dohod za účelem podání dvou a více nabídek tak, aby zadávací řízení nemuselo být rušeno.

S ohledem na komplikace, které vznikají v případě dodatečných plnění, především u veřejných zakázek na stavební práce, upravilo MMR již v souladu s novou evropskou směrnicí taktéž formulaci podmínek pro využití tzv. víceprací. Téměř absolutní míra objektivní nepředvídatelnosti zadavatele bude zásadním způsobem zmírněna. Nově tedy může potřeba dodatečných plnění nastat v důsledku okolností, které zadavatel jednající s náležitou péčí nemohl předvídat. Pokud tedy zadavatel jedná s náležitou péčí, nicméně ne větší než obvyklou, je za splnění dalších podmínek oprávněn dodatečně stavební práce či služby zadat a nepřijde tak například o dotace vázané konkrétními termíny.

Ve třetím čtení byly také přijaty následující pozměňovací návrhy, se kterými v předchozí fázi projednávání vyslovilo MMR souhlas. Jedná se o tyto návrhy:

- Posílení elektronizace komunikace s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, což přinese zrychlení jeho rozhodovacího procesu.
- Stanovení účinnosti zákona dnem jeho vyhlášení.
- Úprava posouzení mimořádně nízké nabídkové ceny v rámci elektronické aukce, jakožto reakci na rozhodnutí ÚOHS S745/2012, ve kterém bylo konstatováno, že zadavatel nedodržel postup stanovený v § 77 odst. 1 ZVZ tím, že neposoudil výši nabídkových cen ve vztahu k předmětu veřejné zakázky z hlediska mimořádně nízké nabídkové ceny po ukončení aukce.
- Možnost v rámci kvalifikačních předpokladů předkládat diplomy v latinském jazyce, čímž dojde k odstranění nadbytečné administrativní zátěže dodavatelů, kteří museli latinsky psané diplomy nechávat přeložit do českého jazyka.

Neschválení dalších poslaneckých návrhů, ke kterým v předchozí fázi zaujalo MMR neutrální až negativní stanovisko, lze rozhodně považovat za úspěch.

Jedná se zejména o neschválení rozšíření výjimek z působnosti zákona o oblast právních služeb, kdy podstatou pozměňovacího návrhu je jednak vynětí služeb zastupování advokátem z režimu ZVZ, ale také zcela nová výjimka na absolutní vynětí všech právních služeb až do rozsahu 750 tis. eur pro veřejné zadavatele a 1 mil. eur pro sektorového zadavatele, a o úpravu tzv. výjimky in-house tak, aby tuto výjimku mohly využívat všechny ústřední orgány státní správy vůči všem podřízeným organizacím některého z těchto orgánů.

Poslanecká sněmovna ČR se usnesla, že s návrhem zákona vyslovuje souhlas a postoupila jej k projednání Senátu.

[Tisková zpráva MMR z 12. 12. 2014.]